

{ ÇATI }

demiri tavında dövmeliyiz

GÜNAY KUBILAY

Geçtiğimiz günlerde (20-21 Aralık) İstanbul'da belki toplantıyı organize edenler için küçük, ama Türkiye halkları için büyük bir adım atıldı. Yaklaşık bir yıl önce EMEP, DTP ve SDP tarafından emek, barış, özgürlük güçlerinin ortak bir "Demokrasi Cephesi"nde mücadele birliğini sağlamak amacıyla başlatılan "çatı partisi" çalışmaları, toplantıda oluşturulan "Çatı Partisi Koordinasyonu" ile yeni bir evreye girdi. Çatı partisi çalışmaları girişimci üç parti (EMEP, DTP, SDP) ile toplantıyı organize eden "çağrı grubu" bu toplantıyla tarihsel ve güncel değeri büyük bir "politik projenin" önünü açarak üzerlerine düşen görevi yerine getirmiş oldular. Artık çatı partisinin inşa süreci Çatı Partisi Koordinasyonu'nca yürütülecek.

Hiç kuşkusuz Koordinasyon toplantıya katılanlar ile demokrasi programının kapsayacağı muhtemel demokrasi güçleri arasındaki açığı farkını saptayacak ve partinin kurucu iradesini maksimum sınırlara ulaştıracak kanalları açmak için çalışacaktır. Çatı partisinin Türkiye'nin temel demokratik sorunlarını eksenine alan bir demokrasi programı etrafında bütün toplumsal muhalefet güçlerini derleyerek, bir çatı altında toparlaması, bileşenlerini maksimum sınırlara ulaştırması ve kurucu özne olarak sürece katabilmesi kanımca koordinasyonun başat görevi olacaktır.

Çatı partisinin kuruluş amaçları, hedefleri ve işlevi aynı zamanda, onun eylemine yön verecek programın çerçevesini belirleyecek, iradesini ve eylemini birleştirecek güçlerin maksimum sınırlarını çizecektir. Sınırları programla çizme yöntemi hem çatı partisinin sınırlarını zorlayıp üstesinden gelmesi olanaksız misyon(lar) yükleyerek sürecin akamete uğratılmasının, hem de çatının verili "nazik iç dengeleri"ne yaslanarak verili sınırları daraltma ve geriye çekme eğilimleri karşısında birleştirici bir rol oynayacaktır.

Çatı partisi girişimi Kürt özgürlük hareketi ile mücadele birliğini öngören enternasyonalist sosyalistler açısından önemli merhale olacaktır. Ne var ki, bu merhale enternasyonalist sosyalistler açısından, birbirinin alternatifi olmayacak ölçüde birbirini besleyen ve tamamlayan bir kesintisiz devrim sürecinin önündeki engelleri birleşik mücadele yoluyla aşma hamlesi olacaktır. Bu yaklaşım aynı zamanda "devrim programı" ile bağlı sosyalist güçlerin "bağımsız örgütsel varlıklarını" sürdürmelerini anlamlı kılan temel meşruiyet zemininin sınırlarını da belirleyecektir.

Ayrı bir örgütsel varoluşun temel nedeni "örgüt fetişizmi" değil, program sorunudur. Programatik düzeyde farklılıkları olan politik güçlerin aynı çatı altında birleşmesi, birleşen güçlerin farklılıklarını ifade edecek olanaklara, araçlara ve parti için-

de örgütlenme özgürlüğüne sahip olması böyle bir politik farklılığın mantıki sonucudur. Kendi içinde böyle bir asgari demokrasi perspektifine sahip olmayan bir partinin, kendinde olmayan bir demokrasi için devletle mücadeleye girişmesi de anlaşılır olmayacaktır.

Çatı partisinin "demokratik programı" ile o program etrafında birleşmesi öngörülen muhtemel güçlere baktığımız zaman yukarıdaki ifadeler daha iyi anlaşılacaktır. SDP Üçüncü Konferans kararı çatı partisinde yer alması gereken güçleri şöyle tarif ediyor: "Bu cephenin sosyal, sınıfsal tabanını Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı, emekçileri ve yoksulları oluşturur. Cephenin sosyo-politik güçlerini, metropollerde zayıf olsa da sınıf ve kitle sendikalarının hareketi, sosyalist hareket, kadın hareketi, gençlik hareketi, ekolojik hareket, barış hareketi ile Kürt özgürlük hareketi oluşturur. Cephenin verili politik, örgütsel potansiyel güçleri ise, DTP, SDP, EMEP, ÖDP, ESP, EHP, TÖP gibi sosyalist güçler, Kürt özgürlük hareketiyle stratejik ittifaka olumlu bakan diğer sosyalist güçler ile ulusal azınlıklar (Ermeniler, Rumlar, Yahudiler, Çerkesler, Süryaniler...), Aleviler, Mazlum-Der gibi demokratik islami örgütler, bunlarla işbirliğine hazır olan liberal, sol liberal aydınlar" olabilir.

Türkiye'ye özgü sorunları merkezine alan bir demokrasi programına temellik edecek sorunları şöyle formüle etmek mümkündür:

1. Çatı partisi her şeyden önce emperyalist kapitalist dünyanın varlığına son verecek, dünya devrim sürecinin organik bir parçası olacak "Türkiye seksiyonu" değildir. Ama çatı partisi dünyada ve özellikle bölgede süren emperyalist işgal ve saldırganlığa karşı mücadeleyi eksen alma, halkları birbirine düşman etme oyunlarına karşı bölge halkları arasında kardeşlik duygularını geliştirme, enternasyonalist dayanışma bağlarını güçlendirme görevini hakıyla yerine getirmek zorundadır. Aynı yaklaşım kapitalizme karşı mücadele için de geçerlidir. Çatı partisinin programının sınırlarını "Türkiye'de kapitalizmin varlığına son verme" hedefiyle çizme eğilimi zorlama olur. Daha baştan bir "ulusal demokratik hareket" olan Kürt özgürlük hareketini dışlar ve onu bölen bir rol oynar. Kürt özgürlük hareketini içermeyen bir çatı partisi demokrasi cephesi sıfatını hak etmez ve Kürt sorununun demokratik politik yöntemlerle çözümüne de katkısı olamaz. "Kapitalizme karşı mücadele" sorunu DTP'yi verili koşullarda bir "sınıf partisi" olmaya zorlamak yerine, Almanya'da Sol Parti'yi örnek alarak sorunu aşmak mümkün olabilir. Sol partinin kurucuları, farklı sınıfsal kombinasyon oluşturan "kurucu bileşimi"ni veri alarak, kapitalizme karşı mücadele sorununda mülkiyet ilişkilerini devre dışı bıraktılar ve emekçilerin, ezilenlerin ka-

zanımlarını yok eden küresel kapitalizmin yeni liberal politikalarına karşı bütünlüklü bir mücadele çizgisi formüle etmekle yetindiler. Çatı partisi için de benzer bir yöntem başvurmak ve Kürt özgürlük hareketinin "yapısal dengeleri"ni sarsacak dayatmalardan kaçınmak gerekir. İşçi sınıfının ve emekçilerin kapitalizmden kaynaklanan yeni liberal politikalar ve verili koşullarda ekonomik krizle birlikte yeni biçimlere bürünen temel ekonomik ve demokratik sorunlarını görmezden gelen bir demokratik program olamaz.

2. Çatı partisi sosyalist solun yeniden yapılanmasını ve birliğini merkezine koyan bir "birlik partisi" de değildir. SDP ve öncelleri dahil, bu topraklarda bugüne kadar sosyalist solun yeniden yapılanması ve birliği yönünde atılan ve başarısızlığa uğrayan adımlar dahi birliğin tarihsel değerine gölge düşüremez. Ancak sosyalist solun çoğulcu birleşik, devrimci bir sosyalist sınıf partisi ihtiyacı, temel bir ihtiyaç olmaya devam ediyor. Açık ki, bu temel ihtiyaç bizim pratiğimizde ÖDP'nin ardından büyük iddialarla kurulan SDP'deki birlik sürecinin de akameti nedeniyle şimdilik kesintiye uğramış görünüyor. Hiç kuşkusuz bu konuda atılması gereken daha çok adım, alınması gereken çok yol olduğu gerçeğini ortadan kaldırmıyor. Ama yeni bir parti kuruluş sürecinin henüz başlangıcında arifesinde yaşanan birlik deneylerinden de öğrenmeyi bilmek gerekiyor. Birlik deneylerinin en öğretici yanlarından biri şudur: Bir temel ihtiyacı bir diğerinin yerine ikame etmeksizin kendi özgünlüğünde ele almak ve kendi özgün dinamikleriyle karşılamaya çalışmak olmalıdır. Dolayısıyla çatı partisi sosyalist solun "politik birlik partisi" değildir. Bu anlamda çatı partisi bir "politik ittifak partisi"dir ve emek, barış, özgürlük güçlerinin Türkiye'ye özgü "demokrasi cephesi" işlevi görecektir. Açık ki, ne sosyalistleri içermeyen herhangi bir politik oluşum sözcüğün içeriğine uygun "demokrasi cephesi" olarak nitelenebilir, ne de sosyalistlerle sınırlı bir politik oluşuma "demokrasi cephesi" denilebilir.

3. Çatı partisi Türkiye'nin tarihten gelen özgünlüğünü görmezden gelen kendinden menkul "demokratik parti", onun programı da "Türkiye'nin özgünlüğü"nü göz ardı eden kendinden menkul "demokratik program" olamaz.

Türkiye'nin özgünlüğü nedir ve nereden kaynaklanıyor?

Türkiye'yi yalnızca bugün değil, bütün bir tarihsel dönem boyunca açmaza alan tamamlanmamış, yarım kalmış bir burjuva demokratik devrim sürecinden devrildiği temel sorunlardır. Bu sorunlar: Kürt sorunu, militarizm ve devletçi laiklik. Bu sorunları görmezden gelen bir program, ne de onların özgün dinamiklerini dışlayan bir parti demokratik olabilir. Türkiye'nin demokratik dev-

{ ÇATI }

rim sürecinden devraldığı sorunlar ancak ve ancak "ortak bir eylem programı temelinde kurulacak "birleşik demokratik cephe" ve onun bir biçimi olarak çatı partisiyle yaşama geçirilebilir. Konferans, çatı partisinin işçilerin, emekçilerin, ezilenlerin temel taleplerini eksen alan bir demokrasi programı temelinde" kurulabilir.

Bu üç temel sorun Türkiye'yi bazı Avrupa ülkelerinden farklı kılan ve devrim stratejilerini şekillendiren temel politik olguların başında gelmektedir.

Sosyalist Demokrasi sayfalarında Kürt sorunu başta olmak üzere bu üç temel sorunun özgünlüğüne işaret eden, çok yönlü biçimde irdeleyen pek çok makaleye yer verildi. Ancak yeri gelmişken, yeni bir parti girişimi nedeniyle bir kez daha değinmekte yarar var. Türkiye'nin yarım kalmış demokratik devrim sürecinden devralınan sorunlar artık egemen güçlerin sorunu değil, emekçilerin ve ezilenlerin temel politik sorunlarıdır ve işçi sınıfının ve emekçilerin yalnızca tarihsel eyleminin değil, güncel mücadelesinin de önünde önemli birer engel olmayı sürdürüyorlar.

Oligarşik devlet güçleri de bu özgünlüğün ve önemin farkında oldukları için örneğin uzun yıllar boyunca Kürtlerin kolektif varlığını inkar etme yolunu temel politik bir düstur olarak benimsemişlerdir. Devlet iktidar güçleri bu politik düsturu sürekli ve sistemli asimilasyoncu politika ile birleştirmiş, Kürtlerin Türkleştirilmesi politikasından hiçbir tarihsel dönemde vazgeçmemişlerdir. Son yıllarda ise çeyrek asırdır süren mücadelenin sonucunda boynuzun kulağı geçtiğini görünce "klasik inkar siyaseti"nden "liberal inkar siyaseti"ne rücu etmek zorunda kalmışlardır. Zira yeni "Kürt politikası" sözde Kürtlerin varlığını kabul eden ancak onların bütün kolektif haklarını reddeden inkarcı yaklaşımı korumakla yetinmiyor, Kürt özgürlük hareketine karşı da ABD'yle işbirliği içinde sistemli bir "tasfiye hareketi"ni sürdürmekte ısrar ediyor. Kürtler de bütün uluslar gibi kendi siyasi geleceklerini özgürce belirleme ve istedikleri gibi yaşama hakkına sahipler. Verili koşullarda Kürtlerin kolektif varlığını savunmak, kimliğinin, anadilinin, kültürünün tanınması ve anayasal güvenceye alınması yönündeki taleplerini desteklemek önem kazanıyor. Bu temel talepler Türkiye'de demokrasi mücadelesi yürüten güçlerin turnusolu olacak olguların başında geliyor. Kürt sorununa yönelik çizilen "resmi ideolojik çerçeve" başta Ermeni sorunu olmak üzere diğer ulusal azınlıklara (Rumlar, Çerkesler, Süryaniler, ...) yönelik inkarcı politikalara da temellik ediyor ve Ermeni sorununun özünde bir "soykırım" olduğunu söyleyen düşünce sahibi insanların mahkeme kapılarında sürdürülmesinin temel nedeni budur.

Temel demokrasi sorunlarından birini de militarizm oluşturuyor. Sosyalist solun bazı kesimlerince militarizmin Türkiye'de tarihsel rolü ve politik etkinliği konusunda küçümseyici yaklaşımlara ve tutumlara tanık oluyoruz. Sosyalist Demokrasi bu konuyu da sayfalarında hak ettiğinden daha az işlemedi. Ancak, bir kez daha değinmek gerekirse, Türkiye'de militarizm yalnızca askeri bir güç ol-

ma fonksiyonuyla kendini sınırlamıyor, "modern devlet partisi" gibi başta toplumsal ve siyasal alan olmak üzere yaşamın her alanına müdahale (askeri vesayet) eden, çeşitli biçimlerde darbelerle öncülük eden bir rol oynuyor. Türkiye'de militarizme karşı mücadeleyi başat bir sorun olarak görmek, programda hak ettiği yeri vermek gerekiyor.

Cumhuriyetin kuruluşuna temellik eden monolitik düşünceye bağlı olarak biçimlenen politik paradigma dini tekeline alan "devletçi laiklik" modelini topluma ikame etmeyi yeğledi. Türkiye Cumhuriyeti'nin bir "din devleti" olduğu söylenemez ama devletin bir dini olduğu ve dini tekeline aldığı kuşku götürmez bir gerçek. Bugün Diyanet İşleri Başkanlığı'nın tekelinde biçimlenen, okullarda okutulması yasal zorunluluk haline getirilmiş Sünni Müslümanlık, yalnızca Aleviler ve diğer dini inanç sahiplerini dışlamakla kalmıyor, bizzat Sünni Müslümanların bile inançlarını inandıkları gibi yaşamalarına da engel oluşturuyor. Dolayısıyla çatı partisi anti demokratik devletçi laiklik anlayışı karşısında başta Aleviler olmak üzere, farklı inanç sahiplerinin demokratik ve özgürlükçü laiklik taleplerini görmezden gelemez.

4. Çatı partisi cinsiyetçiliğe karşı olmak, erkek egemenliğine karşı tutarlı bir mücadele çizgisi oluşturmak zorundadır. Geçmişte olduğu gibi bütün ezme ve ezilme ilişkilerini, bütün sömürü biçimlerini emek sömürüsü ile sınırlayan sınıf indirgemeci yaklaşımlardan kaçınılmalıdır. Başta kadınlar olmak üzere, farklı cinsel yönelime sahip olanların erkek egemenliğine ve onun aldığı her türlü politik biçime (taciz, cinsel şiddet vb.) karşı ileri sürdükleri taleplere sahip çıkmak ve partide ezilen cinse pozitif ayrımcılık uygulamalıdır.

5. Çatı partisi eğer parçalı emek, barış, özgürlük güçlerini demokratik bir eksenle birleştirmek ve harekete geçirmek istiyorsa, bu hedefe paralel olarak gençliğin çok parçalı yapısına son vermeyi başat görev olarak önüne koymayı ihmal etmemelidir. İki halkın mücadele birliğine yön veren politik perspektif gençliğin mücadele birliğine de yön ver-

meli, çatı partisinin temel görevi olarak öne çıkarılmalıdır. Bütün tarihsel deneylerin de gösterdiği gibi gençliği olmayan hiçbir hareketin geleceği de olamaz. Bu nedenle çatı partisi varlığın kalıcı kılmak ve etkili bir çekim merkezi olmak istiyorsa iki halkın gençliğine eğilmeyi temel bir görev olarak benimsemeli, onların ekonomik, demokratik ve akademik sorunları etrafında mücadele birliğini sağlayacak adımları hızla atmaya yönelmelidir.

6. Ekolojik sorunlar, devletin yedeğindeki sermaye kuruluşlarına emanet edilemeyecek kadar yaşamsaldır. Bu nedenle ekolojik sorunlar geleceğe ertelenemeyecek kadar güncel, kent sokaklarının temizlenmesine indirgenemeyecek kadar yaşamsaldır. Sermaye çevrelerinin doğaya yaklaşımı ve çevreye duyarlılığı kar marjlarıyla sınırlıdır. Onlar gözlerini bürüyen kar hırsıyla doğal kaynakları yağmaladılar, dağları, denizleri kirlettiler, insanların oksijen borularını tıkadılar. Ne var ki, tehlike çanları onların da varlığını tehdit eder biçimde çalmaya başlayınca, yine kar dürtüsüyle harekete geçtiler ve kirlettiklerini yine kar etmek için temizlemeye başladılar.

Özcesi işçisi ve emekçisiyle, Kürdü, Alevisi, Ermenisiyle, kadını ve erkeğiyle, genci ve yaşlısıyla, engellisi, horlananı ve dışlananı bütün emekçilerin ve ezilenlerin "birleşik demokratik cephesi"ni inşa etmek ve onları emek, barış, demokrasi ve özgürlük eksenli bir çizgide birleştirmek ve politik iktidar hedefine yönlendirmek verili koşulların başat devrimci görevidir. Çatı partisi yılların ihmal edilmiş mücadele birliğinin sembolik bir ismi olarak öne çıkıyor. Uzun zaman sonra emek, barış ve özgürlük güçleri yılların ihmalini aşacak tarihsel bir adımı atmak için kolektif bir irade ortaya koymuş bulunuyorlar ve doğru bir işi için kolları sıvamış bulunuyorlar. Dünya devrim mücadelesi süreci bizlere bütün acı gerçekliğiyle şunu öğretmiştir: Bir doğruyu, doğru zamanda ve doğru biçimde dile getirmek ve gerçekleştirmek gerekiyor. Demiri tavında dövme zamanı... Bir kez daha geç kalmayalım.